TRADUCTIE: NL | EN | DE | FR | ES | PT | IT | RO | HU | PL | EL | SV | DA | FI | ET | LV | LT | SK | SL | MT | BG | CS | HR | GA

CCS tot 2050 een grote rol als we de doelen willen halen. Als we daar serieus op willen inzetten is er een even serieuze economische incentive nodig. Nu ligt alles stil vanwege de *rock-bottom* prijs van CO_2. In de literatuur worden heel verschillende prijzen genoemd, tussen de €40 en €80/ton. En nu is het moment dat de pijpleiding infrastructuur van de olie- en gasindustrie op de Noordzee er nog ligt en hergebruikt kan worden. Daarna wordt het (veel) duurder.

Als die prijs er eenmaal is zou die via een Europese CO_2 taks geimplementeerd moeten worden en niet meer via het systeem van verhandelbare rechten. Een cascadebelasting – naar analogie van de BTW kan van een BTK worden gesproken – waarvoor iedere stap in het productieproces de daarin toegevoegde koolstof wordt afgerekend is een elegant fiscaal instrument en heeft het snelste resultaat[63]. Een dergelijke belasting werkt ook regulerend op andere transitiewelden zoals de landbouw. Er zouden geen sectoren – zoals de luchtvaart – uitgezonderd moeten worden.

> **Als systeemverantwoordelijke zou het rijk op werkelijk strategische elementen een sturende rol moeten spelen. Allereerst met een zeer ambitieus besparingsprogramma, industriepolitieke keuzes over waterstofproductie en de reeds genoemde CCS, maar ook op de systeemkeuze waar veel lagere overheden nu voor staan waar het gaan om het netwerk van warmteleidingen.**

Tenslotte kan het rijk, met de hand in eigen boezem, iets aan de verkokering doen. Een strukeblok voor de energietransitie is namelijk dat de werelden van Energie en Ruimte nog te veel met de ruggen naar elkaar staan. Typerend is dat in het SER-Energie-akkoord (2013) de woorden 'ruimte' of 'landschap' hoegenaamd niet voorkomen. Energie en Ruimte zitten blijkbaar opgeborgen in hun twee sectorale silo's, compleet met eigen kennisinstituten, bedrijvenketens, NGO's en Tweede Kamer specialisten.

> **Er zou een ferme stap gezet kunnen worden – over de departementale competentiegrenzen heen – door de resultaten van de 'energie-dialoog' te vertalen in een energetisch/ruimtelijk narratief. Een systemisch verhaal waar een samenhangend geheel gemaakt wordt van besparingen, warmte, brandstoffen en elektriciteit, hun taakverdeling en hun onderlinge koppelingen in beeld komen.**

Waar zo'n systemische aanpak toe in staat is laat het Deense energiebeleid zien. Niet alleen zal Denemarken de reductie-doelen gaan halen maar bovendien zijn de kengetallen van hoe ze dit doen indrukwekkend. Sinds 1980 is de Deense economie 75% gegroeid maar het energiegebruik is nauwelijks hoger geworden.[64] Vitaal om deze technische onderlegger tot leven te brengen is uiteraard de sociale component. Het ergste wat de energie-transitie kan overkomen is dát het (gezien wordt als) een 'revolutie van boven af'. Dan ben je je eigen weerstand aan het creëren. De energieke samenleving is de belangrijkste actor. Met een narratief kan je mensen meenemen en aanspreken. Dit 'grote verhaal' moet energie en ruimte, ratio en emotie bij elkaar brengen, letterlijk en figuurlijk ruimte geven aan de talloze particuliere initiatieven, deze inschalen en afstemmen, maar ook beargumenteerde top-down keuzes inleiden, nationale keuzes en buitenlandse inspanningen met elkaar verbinden, te land, ter zee als in de lucht taakstellingen verdelen, helder zijn over de frichties tussen gevestigde belangen en de transitiedoelstellingen en lange termijn perspectief bieden voor (grote en kleine) investeringen. En ook de gevreesde CO_2 blindheid voorkomen door de energietransitie te koppelen aan andere maatschappelijke problemen. In een dergelijk narratief kunnen ook de emoties een plek krijgen. Hoe maken we met z'n allen die transitie mee? Hoe gaan we om met de angsten die veel mensen voelen nu het einde van het tijdperk van het 'fossiel expressionisme'[65] lijkt te zijn aangebroken? Een narratief is een samenhangende verhaallijn waarop evenwel heel veel varianten en zijpaden bewandeld kunnen worden dat begeleid wordt door een ontwerpende beeldende ondersteuning. De animatie en het narratief van 2050: An Energetic Odyssey dat voor EZ & I&M in de IABR werd vervaardigd met input van een groot aantal maatschappelijke partijen kan daarbij als voorbeeld en werkmodel dienen.[66] In zo'n narratief kunnen voltijdelijkheden en verbanden worden beargumenteerd en getoond die aan de energie-dialoog een echte verdieping meegeven en waarmee, belangrijker nog, nieuwe vormen van consensus gebouwd kunnen worden. Ook provincies en regio's kunnen een narratief construeren. Dat zou bij elkaar een stevige basis kunnen bieden voor een Nationaal Energieplan.[67]

> Lees meer over De energietransitie als verhaal of icoon

TOT SLOT

Door het heldere internationaal geratificeerde doel heeft dit een essay een duidelijk punt op de horizon, en is geschreven alsof dit toekomstscenario onontkoombaar is. Dat is niet zo. Drie opmerkingen daarover: Het Nederlandse beleid op het gebied van de energietransitie loopt zodanig achter dat er een aantal mogelijke andere wegen die er zo'n twintig jaar geleden nog openlagen nu al zijn afgesloten dat zorgt voor onvermijdelijke convergentie. Daartegenover staat dat de technologische ontwikkeling voor flinke verrassingen gaan zorgen die die hier beschreven technieken en trends tachend achter zich zullen laten. Toch zal de zoekrichting in de energie-transitie zelfs met het inbouwen van deze 'zwarte zwanen' waarschijnlijk wel intact blijven. We moeten in elk geval niet achteroverleunen en er op rekenen dat de technologie ons precies op tijd met een nieuw energie-wonder zal redden. Een derde manier om aan deze rechtlijnigheid te ontkomen is te veronderstellen dat we de doelstelling niet, later of pas veel later gaan halen. Het inbouwen van dit defaitisme, of zo men wil realisme, aan de voorkant van het proces van de NOVI zou de ambitie doen inzakken en de put er goedeels uithalen. Het beschrijven wat er gebeurt of kan gebeuren als we deze centrale voorondersteling onder de redenering wegtrekken levert vast erg spannende scenario's op, de handen jeuken om de ruimtelijke, economische en geopolitieke gevolgen daarvan te beschrijven. Dat is voor een heel ander essay.

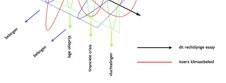

De vectoren van het klimaatbeleid

Die rechtlijnigheid is slecht te rijmen met de feitelijke koers van het klimaatbeleid in de afgelopen jaren. Het was de grillige resultante van vele invloeden. Het schoot heen en weer tussen 'himmelhoch' en werd telkens weer weggedrukt door een andere politieke crises. Ze zal ook in de toekomst wel weer onderhevig zijn aan hevige spanningen onder invloed van andere politieke prioriteiten, lobby's en druk van gevestigde belangen, emoties en angsten van de mensen over de gevolgen van het beleid, en ga zo maar verder. De zoekrichting is in elk geval duidelijk. De energietransitie moet de ruimtelijke ratificatie vormen van het klimaatbeleid. De NOVI moet daarvoor de basis leggen.

ESSAYIST

DIRK SIJMONS

Dirk Sijmons studeerde Bouwkunde aan de Technische Universiteit Delft en is een van de drie grondleggers van H+N+S Landschapsarchitecten. Sijmons ontving in 2002 de Rotterdam Maaskantprijs. In 2004 werd hij door de minister van LNV benoemd tot Rijksadviseur voor het Landschap. In 2007 ontving hij de prestigieuze Edgar Donckerprijs voor zijn bijdrage aan de 'waarachtig Nederlandse cultuur'. Ook bekleedde hij de leerstoel Landscape Architecture aan de TU Delft. In 2014 was Sijmons curator van de IABR Urban by Nature en presenteerde op het IABR 2016 het project '2050 An Energetic Odyssey'.

Met bijdrage van:

MARCO VERMEULEN

Marco Vermeulen is architect en stedenbouwkundige en was gastdocent zowel bij TU Eindhoven, Delft en de Rotterdamse Academie van Bouwkunst. Hij werkt aan projecten rondom onder andere Cradle to Cradle (Kiwertje 4 Bedrijventerrein Venlo), Bio Based Economy (West Brabant), duurzame economie. Voor het IABR 2016 schetste hij, met het Dutch Smart Thermal Grid, een toekomstbeeld van een open warmtenetwerk waar diverse partijen in concurrentie geothermie, restwarmte en zonnewarmte kunnen aanbieden.

VOETNOTEN

Voetnoten

DEEL:

ANONIEM REAGEREN KAN NIET.
LOG DAAROM EERST IN. OF REGISTREER.

REGISTREREN of LOG IN

1 REACTIES

Michiel Coppendijk
adviseur | kwartiermaker | programmamanager
2017-01-31 10:47:41

- Inspirerend stuk
- Waar zijn mensen mee bezig als ze naar huis rijden van hun werk, wat houdt ze dan bezig? Klimaatproblemen? Die zijn echt te abstract. Alleen als deze onderdeel zijn jouw sociale conditionering zijn deze relevant. Of eigenlijk een middel voor die sociale context. M.a.w. voor de meeste mensen moeten we het dichter bij huis zoeken, of dichter bij huis brengen. Als je vulinis niet kan bereiken, is je geld, krijg je pas echt belang om te minderen. Nu is die eilende weggeorganiseerd.
- GJB Hillermann zei al eens: "uitsluitend de psychische toestand van de mens is bepalend voor de grootte van de economie". Ik denk dat dat voor het milieu en het klimaat ook zo is. Het beste zou zijn om in alles wat te minderen, maar alleen een despoot of rampspoed zal ons daarvoor motiveren. Sijmons en Vermeulen bieden een alternatief hiervoor. Compleet en ik weet niet of ik er helemaal in geloof. Toch heb ik geen alternatief en is dit een next best, dus waarom zou ik niet met hen in hun redenering mee gaan?

wing _PLATFORM31_ PAKHUIS DE ZWIJGER
vereniging delta metropool

Proudly built by Yume

Volg ons op: ABONNEER JE OP ONZE NIEUWSBRIEF